

{ koaderno } **Laura Mintegi**

Gazte parekideezale eta «sexyak»

Gazte gera gazte / ta ez gaude konforme / mundu garbiago bat / bizi nahi genduke, / gezurraren kontra / injustizirik ez, / gazte gera gazte / ez gaude konforme. / Nere abesti hau ez da politika, / justizia nahi det, egiak agertu / gizonak dauzkan eskubide horiek / kunplitu ditezen», abesten zuen Lourdes Iriondok 1968an.

Kanta abesten zuten gazte haien seme-alabak gazteak dira egun, eta kanta bera abestu lezakete koma bat aldatu gabe. Ez daude konforme, justizia nahi dute eta mundu garbiago bat aldarrikatzen dute. Baina gauzak ez dira ordukoak bezalakoak, eta etxetik jaso duten heziketak ez du zer ikusirik beren gurasoek 1968an jaso zutenarekin, ezta hurrik eman ere.

Aste honetan foro batean parte hartzeko aukera bikaina izan dut, dozena pare bat pertsonarekin batera. EHU-ko irakasle talde batek YouthLab izeneko ikerketa lan bat abiarazi du Portugal, Frantzia eta Eslovakiarekin lankidetzan, eta hausnarketa egiten ari dira gazteen aktibazioaz eta emantzipazioaz. Formula magikorik ez dagoe-la alde zurratik jakin arren, hobekuntzak bilatzen dituzte formazio formalean eta ez-formalean, gazteen promozioan, lan merkatuaren moldaketan, jakinda gazteei dagokiela erabakitzea zer nahi duten, eta helduek, gehienez, laguntzaile jokatu beharko luketela.

Eztabaidaren harira egiaztapen bat azaldu da ustekabea: gizonen eta emakumeen arteko berdintasunari dagokionez, ez da aurrera egin gazteen artean. Areago, zenbait arlotan, atzera egin dutela pentsatzeko badaude zantzu nahikoak. Gazteek gogotsu ikusten duten “Mujeres y hombres y viceversa” telesaio espainiarra, esaterako, ezin izango zen emititu orain 20-25 urte, aldarrikapen feminista gorengo puntuan zegoen garaian. Zerbaitetan egin dugu huts. Ez dugu asmatu.

Nire ustez, akatsa izan da berdintasunaren printzipioa irakatsi nahi izan diegula, esan diegula emakumeek eta gizonezkoek eskubide berberak dituztela, eta eremu publikoan parekide agertu behar dutela, baina ez diegu transmititu nolakoak diren emakume eta gizon berrien ereduak, finean aurreko belaunaldikoek ere ez dakigula-

ko. Ez dugu eraiki feminitate berria, gure ardura izan delako emakume buruaskia eta autonomia aldarrikatzea, gizaki neutroa, eremu publikoan jarduteko homologagarria. Ez dugu asmatu osatzen maskulinitate berria, arduraz izan baita gizonezkoari osagai prepotentea eta lehia-korra gabetzea. Eta, jakina, gazteek sedukzioaren jokoaz jakin nahi dutenean, sexuen arteko erakargarritasunaz ereduak bilatzen dituztenean, estereotipo zaharkituenera jotzen dute, telesaio horrek erakusten dizkien emakume hiperfemeninoak eta mutil hipermuskulatuak nola erlazionatzen diren ikasteko. Gurasoek transmititu nahi izan diegun berdintasun aseptikoaz ez dago ligatzerik, ez da batere «sexya».

Kale egin dugu.

Kezkatu egiten nau gazteen etorkizunaz mintzatzean, ia haien lan arazoez eta falta zaien etxebizitzaz bakarrik arduratzen garela. Eskandalagarria iruditzen zaigu inge-

Gizonen eta emakumeen arteko harreman atsegingarriak izateko erremintarik gabe utzi ditugu, ez baitiegu erakutsi nolako gizon eta emakumeak izateko aspirazioa eduki dezaketen

niariak edo medikuak zerbitzari lana egiten egotea. Arduratzen gara ikustean familiek eta gizarteak egindako inbertsio ekonomikoa alferrik galtzen ari dela. Baina ez dugu pentsatzen zenbaterainoko frustrazioa sorrarazten dien bokazioa ez asebetetzeak edo bikote harremana egonkortzeko baliabiderik ez izateak.

Gizonen eta emakumeen arteko harreman atsegingarriak izateko erremintarik gabe utzi ditugu (ez bakarrik baliabide ekonomikorik gabe), ez baitiegu erakutsi nolako gizonak eta nolako emakumeak izateko aspirazioa eduki dezaketen: buruaskiak, autonomoak, bata bestearekin errespetutsuak; nork bere izaerari jarraiki, erakargarriak, femeninoak eta maskulinoak, botere-erlaziorik gabekoak eta sexyak.

Ez diegu irakatsi, helduok ere oraindik ez dugulako asmatu nola egiten den. •

GKO GALLERY

Euskal disenatzaile eta artisten lanak babestu eta plazaratzen dituen proiektua

 KULTURA / Oihane Larretxea de la Granja

Diziplina askotako euskal artisten eta disenatzaileen lanak biltzen ditu Tolosako alde zaharreko galeriak. Ausarta. Besteak ixten ari zirenean ireki zituen ateak, orain zortzi urte, bultzatzaileek erabat sinesten zutelako, eta dutelako, proiektuan. Heltzen zaizkien lanen kalitatea goraipatzen dute. Belaunaldi berrian «loraldia» dagoela diote.

Galeriara sartu bezain pronto begirada erotu egiten zaio bisitariari. Zentzu onenean. Zenbat kolore. Zenbat forma. Zenbat talentu. Antsietatea, ikusmira, ikusmina, hau, hura eta bestea zer eta norena den jakiteko, sinaduraren atzean nor ezkutatzen den deskubritzeko. Eta poza sentituko du bisitariak

sortzaileak gertukoak, oso gertukoak, direla jakitean. Euskal herritarrak. Bertan egina. Bertan sortua. Bertan saldua mundura zabaltzeko. Artea. Margoak, serigrafiak, inpresio digitalak... Moda. Soinekoak, galtzak, poltsak, bitxiak... Euskal artea eta diseinua. Eusko labela.

Lau paretetatik zintzilik artea eta moda daude, baina lau hormen artean pasioa arnasten da, amets bat eskuratzeko egiten

Galeriako hormak obraz beteta daude. Irudian, eskuinean, Xabier XTRMren lana eta Gora Team-ek irudikatutako segalariak, besteak beste. Gorka RUBIO | ARGAZKI PRESS

den lasterketaren indarra eta ilusioa.

Garikoitz C. Murua donostiarra eta Kizkitza Lasa leaburuarra zabaldu dizkigute GKO Gallery-ren ateak. Proiektuak lehen taupadak orain zortzi urte eman zituen, krisiaren lehen mehatxuak heldu zirenean, adi-tuen iragarpenek gerturatzen ari ziren garaia oparoak izango ez zirela ziotenean.

Fundatzaileak Murua eta Kamilo Rodriguez txiletarra dira. Horregatik, proiektuak berak beste egoitza bat du Santiago de Txilen: GKO Factoria. Hala ere, bata ez du bestearen ibilbidea markatzen, sustraia bera izan arren, eta bakoitzak bere funtzioa betetzen du. Ozeanoaren beste aldean *street art* edo kaleko artea eta zientzia uztartzen dituzte, besteak beste, adibidez, kreatibitatearen bidez ingurumenarekiko kontzientziazioa lortzeko. Antza, antagonikoak diren bi esparruk bat egitea lortzen dute, arrakasta handiz gainera. «Oso oso potente» ari direla dio Muruak.

Tolosan berriz, proiektuaren aurpegia Murua eta Lasa dira, elkarren ondoan lan eta lan. Galerian arte erakusketak antolatzear gain, *concept store* bezala ezagutzen den formatua eskaintzen dute: autore jakin batzuek egindako pieza bakarrak daude eskuragarri.

SORTZAILEEN LORALDIA

Baina joan gaitezen polikiago; izan ere, aurrean dagoena ulertzeko, ezinbestekoa da atzean dagoena ezagutzea. Xedea eta esentzia euskal sortzaileei babesa ematea da, beren ibilbide artistikoan sostengua ematea. Hitz gutxitan: ezagutzera emateko plataforma izan nahi du autoreentzat GKO Galleryk. Judas Arrieta, Blami, Imanol Aizpuru, Elena Odriozola, Iñaki Epelde, Pili Aguado, Eli Garmendia, Xabier XTRM ... asko dira bertan lekua topatu dutenak.

Lasak kontaktzen duenez, urtean sei-zazpi erakusketa antolatzen dituzte, bisitari asko erakarriz. Hala ere, eta jendeak denbora gehiago izan dezan horiez gozatzeko, hurrengo urtetik

Kizkitza Lasak eta Garikoitz C. Muruak kudeatu eta zuzenzen dute Tolosako GKO Gallery. Gorka RUBIO | ARGAZKI PRESS

aurrera kopurua murriztuko dute ziur asko.

Aldi berean, artea eta moda dago salgai. Talentua «itzela» dela diote biek ala biek. «Uste dugu oso aro ona bizitzen ari garela; uneotan oso esplosiboa izaten ari da –dio Muruak–. Azken hiru urteotan jende asko animatu da halako proiektueta- ra, eta lehenagotik zeudenek esperientzia bereganatu dute orain. Lehen kosta egiten zitzaigun jendea bilatzea, eta orain, jendea da gugana datorrena».

Ezbairik gabe, euskal sortzaileek duten «kalitate handia» azpimarratzen dute. Euren ustez, badago belaunaldi bat, gaur egun 25 eta 35 urte artean dituzten gazteena, kanpoan gauza asko ikusi eta etxera bueltatzen ari dena hori guztia garatzeko. «Belaunaldi hori oso gogotsu dator, loraldia bizitzen

ari gara, eta gora doa», ohartarazten dute.

Hastapenetako helburua *street art* izenez ezagutzen den artisten lana bideratzea bazen ere, horrez gain, gaur egun artista heldu asko bertaratzen dira beren lan batzuk kudeatzeko, eta horrek ematen die galeria baten formatu formal. «Guri Euskal Herriko artisten etapa hau interesatzen zai-

gu, potentzialtasun hau, gu izan behar gara erreferente. Gure helburua loraldi honen ispilua izatea da, marka bat, identitate bat utzi nahi dugu historia horretan... eta pixkanaka lortzen ari garela uste dugu. Hori da satisfakziorik handiena», dio Muruak.

Garai zailak bizi izan dituztela ere ez dute ezkututzen. «Denak ixtear zeudenean ireki genuen

guk, baina ez pentsatuz negozioa egingo genuela, baizik edo 'orain edo sekula ez' zela uste genuelako», gogoratzen dute. «Hasi ginen eta ez genuen asmatu, eta oso gogorra izan zen, galera asko, irabazirik ez... hala ere, sinetsita ginen mantendu zitekeela», dio Lasak.

Lanaz eta esfortzuz, bide onetik doaz, urrats txikiak eginez, Lasak elkarrizketan behin baino gehiago aipatzen duen moduan, zeren eta jakin badakite galeriaren proiektua ez dela gauetik egunera lortzen. «Behar da, batetik, jendearen konfiantza; bestetik, artistena, eta, azkenik, bezeroena. Eta hori hogeita hamar urteko lana da», Muruaren iritziz, nahiz eta ohartu diren «profesionaltasun punttu hori ondo doala. Jendea gugana dator, gero eta lan serioagoa dugu, gero eta kalitate handiagoa du-

gu, bezero hobeak, bildumagile gehiago gerturatzen dira...».

«HAND MADE», BAINA BERTAKOA

Bi arduradunak ere bat datoz artistek eta diseinatzaileek euskaldunaren identitatea mantentze- ari eta aipatzeari ematen dioten balorea eta garrantzia azpimarratzean. «Euskaldunak gara, hemen egiten dugu eta munduari erakutsi nahi diogu egiten duguna» da, Muruaren iritziz, artistek jarraitzen duten filosofia.

«Nahiz eta produktuan ingelesez jarri 'hand made' (eskuz egina), askok 'Euskal Herrian egina' eransten dute. Ez dute helarazi nahi soilik marka bat egiten dutela eta kito, baizik eta egiten dute esanez: 'Ni Donostiakoa naiz, eta Donostian egina dago'. Eta hori balio erantsi bat da, ezbairik gabe. Eta bezeroak ere asko baloratzen du».

Hain justu bezeroez galdegiten diegu. Eta, Lasak dioenez, gero eta gehiago estimatzen dute, are gehiago, «gero eta argiago dugu jendea horren bila etortzen dela gugana». «Bezeroari produktua hemengoa dela esatean, eta pieza jakin batzuk besterik ez daudela azaltzean, beste modu batean ukitzen eta baloratzen dute produktua».

ARTEA SALTZEA BAINO GEHIAGO

Artistak ezagutzera eman eta artea eta diseinua saldu. Hori egiten du GKO Gallery-k, baina asmoa harago doala diote. «Gizartearen parte garen unetik eta bertatik hartzen dugun unetik», azaltzen dute, gizarteari bueltan zerbait eman nahi diote. «Proiektua guk sortu dugu, baina jendea behar dugu osatzeko, interakzioa interesatzen zaigu pertsonekin, gizartearekin, jendearekin. Sortzaileekin eta diseinatzaileekin lana egiten dugu, eta bide hori landuz, elkarbanatuz, sare bat sortzea da desiretako bat, gizarteari ekarpena egiteko. 'Ezagutzarekin kooperatu' deitzen diot nik», dio Muruak.

Marko horretan kokatzen da Tolosa eta inguruko herrietako elkarte eta eragileekin egiten dituzten elkarlanak eta proiektu boluntarioak.

«Euskal Herriko artisten etapa hau interesatzen zaigu eta, horrenbestez, gure helburua loraldi horren ispilu izatea da, identitate bat utzi nahi dugu historiaren zati honetan»

Eskuz eginda dagoela aipatzeaz gainera, sortzaileek bertan sortua dela eransten dute. Bezeroek gero eta gehiago estimatzen duten ezaugarria dela diote galeriakoek

XABIER ANUNTZIBAI «XTRM»

«Ni aurrera banoa GKO ere bai, eta alderantziz. Sareak onak dira»

Afiziotik ofizio egin du Xabier Anuntzibaik (Beasain, 1985). Arkitekto teknikoa da, baina txikitatik garatu duen sormenak aurretik eraman du gainerakoa. Arteagatik, sortzeagatik, betidanik izan duen «kiositateak», bere hitzetan, eraman zuen modu naturalean gaur egiten duen horretara. Eta Xabier XTRM izenez sinatzera. Hastapenetatik babestu du bere obra GKO Galleryk eta, orain, Baionan inauguratu berri du erakusketa. “Mon voyage” (Nire bidaia) uztailaren 25a arte egongo da ikusgai, Spacejunk aretoan.

Nola deskribatuko zenuke zure lana?
Bide ezberdinak ditut, eta kaleko lana eta estudiokoa aldi berean lantzen ditut. Kalean muralak, mural eskultorikoak egiten ditut, margoaz gain, egurra eta soka erabiliaz. Estudioan, bestalde, bereziki azken urteotan, metakrilatoa, egurra eta tartean pintura erabiliaz sortzen ditudan konposaketak. Bietan gustura nabil, beharra dut saltoka ibiltzeko.

Zu zara Xabier Anuntzibai baina artista bezala XTRM zara...
Bai, hala sinatzen dut. XTRM kalean margotzen hasi nintzenean hartu nuen, sinadura bat izatearren, nahiz eta, urteen poderioz, garrantzia kendu diodan horri. Hala ere, zentzu batean mantendu egin dut gogorarazten didalako nola hasi zen istorio hau guztia. Oroitzapen gisa, nostalgiagatik.

Eta nola hasi zen «hau guztia»?
Dizebi Beasainen ibiltzen zen margotzen, eta neuk ere margotzen nuen, baina etxean. Moduak, inguruak, kalean margotze horrek eman zidan atentzioa, eta haren pausoak jarraitzen hasi nintzen. Pausoak jarraitu eta jarraitu... eta gaur arte.

Obraren abiapuntutik, bukatzen duzun arte, buelta asko ematen dizkiozu?
Bai, aldatzen noa; izan ere, ideia itxi-itxita ez dut ia inoiz izaten. Batzuetan badut argiago zer nahi dudan, baina inprobisazio asko dago prozesuan, eta pintura bakarrik dagoenean soilik naiz azkarragoa. Material ezberdinak sartzen ditudanean, bueltak eman, probatu, saiatu... normalean ez dut lehenengoan ateratzen den bezala uzten.

Probak egitea gustatzen zait, nire estetikaren testuinguruan funtzionatzen duena lortu arte. Batzuetan kosta egiten zait puntu horretara iristea. Hala ere, ez banau asetzen, ez dut amaitutzat ematen.

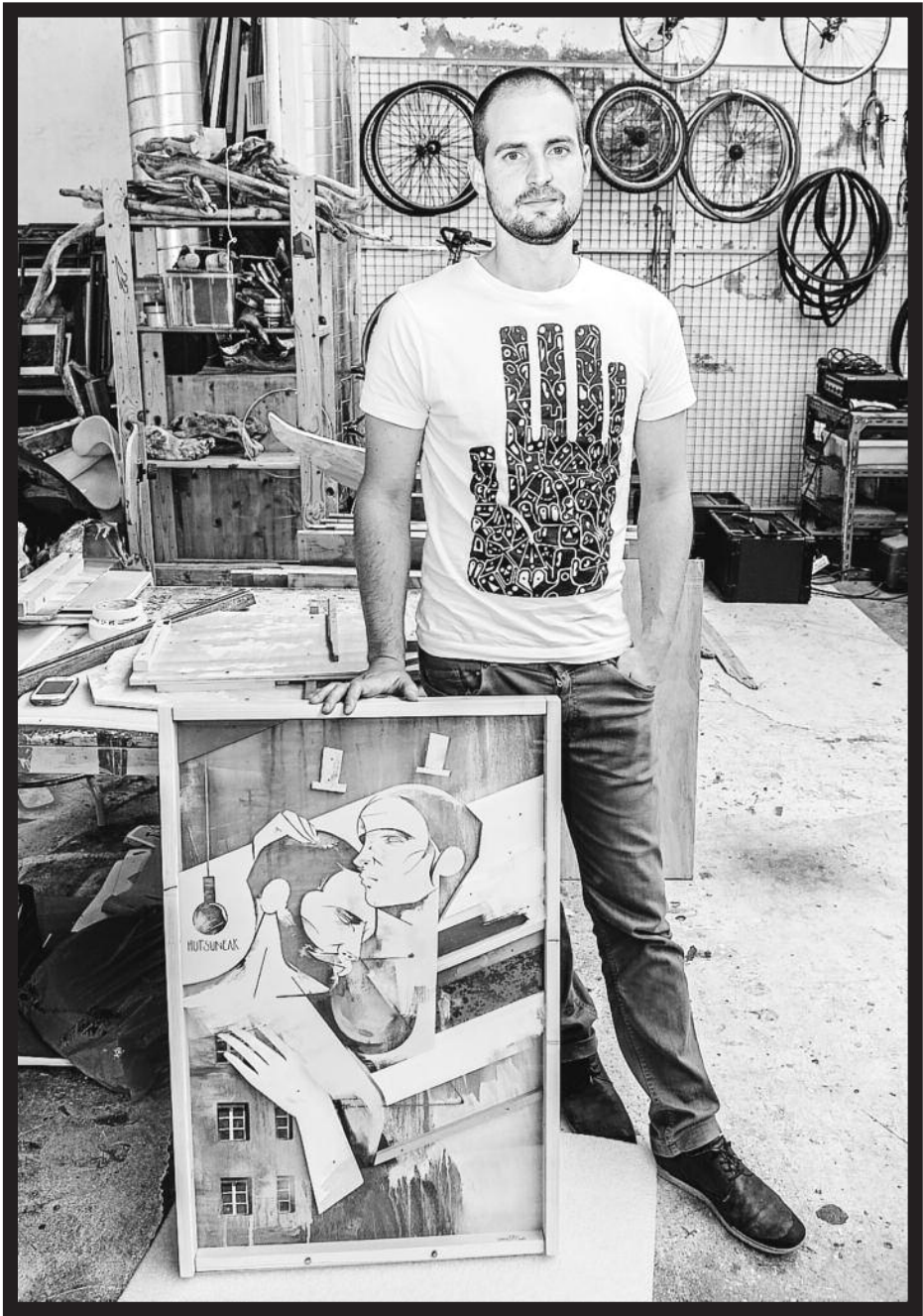
Obrak segida baten barruan daude edo solteak dira?
Azken urteetan ez dut hainbeste estudioko lanik egin, izan ere, ez dut erakusketetan parte hartu. Baionarako bai; hangoek segida bat eskatu zidaten, obra berria sortzea. Eta horretan ibili naiz azken urte erdian, “Mon voyage” (Nire bidaia) sortzen, nire bidaia propioa islatzen duten obrak egiten. Horiak bai, ildo bat dute, eta batetik bestera salto egin daiteke haria jarraituz, formatu eta material aldaketak egon arren.

Gehiago erakutsi duzu Euskal Herrian edo atzerrian?
Denetarik. Atzerriari dagokionez, aukera izan dut Frantzia, Italia, Txilen nahiz Alemanian erakusteko.

Atzerrian badu inongo baliorik euskal artista izateak?
Oso argi ez dut. Nik gehiago saldu dut atzerrian Euskal Herrian baino, baina ez dakit zergatia. Kulturaliki herrialde batzuetan badago joera eskulana gehiago baloratzeko eta, horrenbestez, erraztasun handiagoa dago saltzeko. Etxean obrarik ez dut apenas saltzen, baina ez dut ere gehiegi erakusten, ez naiz horretaz arduratzen, nahiko axolagabea naiz zentzu horretan. Nire esperientziaren arabera, muralak hemen enkargatzen dizkirate eta estudiokoak atzerrian.

Euskal artisten artean badago sarerik sostengua emateko?
Nik dakidala ez. Jendea ezagutzen dut, baina bidaietatik, eta kasik kontaktu gehiago ditut European Euskal Herrian baino. Alde horretatik, jakitun naiz esfortzua egin behar dudala Euskal Herri mailan jende eta artista gehiago ezagutu eta sare lokalago bat sortzeko. Bidaiatzeko aukera izan dudanez, momentuz, edo orain arte behintzat, nire sarea europarra izan da.

GKO Gallery bezalako proiektuak

Xabier Anuntzibai, Tolosako tailerrean. Gorka RUBIO | ARGAZKI PRESS

lagungarriak dira?
Zalantzarik gabe bai, euskal artistek presentzia handiagoa eduki dezaten bertan, etxean. Jendea barneratzen hasia da eta oso lagungarria da. Beraiei [GKO Galleryko arduradunak] dagokienez, euskal artistak eta euren lanak bultzatzen saiatzea oso eskertzekoa da. Nigan sinesten dute. Ni aurrera banoa beraiek ere, eta alderantziz. Sareak laguntzen gaituzte.

Eta erakunde publikoetatik laguntzak badaude? Babestuak sentitzen zarete?
Laguntzak izaten dira, baina haiek lortzeko borrokatu egin behar da, proiektua prestatu, aukeratua izan behar zara... ni ez naiz dinamika horretan sartu. Bestalde, duela urte asko Beasainen beste lagun batzuekin, Udala hasi zen musikarientzat lokalak jartzen, eta geuk lortu genuen geure lehen estudioa. Urteen poderioz, Tolosako jendearekin BOX.A Arte Elkarte sortu

genuen, ikusten genuelako behar bat bazegoela sortzaileek izan zezaten espazio bat bertan lanean aritzeko, elkartzeko, hitz egiteko... elkarte hori sortzearekin batera, Udalak espazioa lau urtez esleitu zigun. Oker ez banago, beste lau urtez luzatu digute. Horrek guztiak lan handia du atzetik: proiektu edo egitasmo serio bat aurkeztu, espazioa atondu, ekintzak antolatu... mugimendua sortu dugu, udalarentzat mesedegarria dena eta, aldi berean, guretzat.

Gogoeta, estetika, iritzia. Zer lortu nahi duzu zure lanekin?
Denetatik, estetika beti izaten dut kontuan. Gainera, norberak berea sortzen du. Hortik aurrera, hausnarketa pertsonalak edo zerbait zehatza kontatu nahi dudana, ideia abstraktuak izan daitezke... ez da ezer zehatza, baina pixka bat denetatik da, aldi berean.

LUR AZPIKO ABENTURAK

iPRITZA:

Amaia
BALLESTEROS

Jagoba MANTEROLA | ARGAZKI PRESS

IKUSMIRA

EGIN SALTO, DANTZA ETA IRRI, BAINA SU INGURURA GEHIEGI GERTURATU GABE IBILI

Irudi bereziak utzi ohi dizkigu San Joan gauak. Suaren inguruan antolatzen den jai paganoak ur-
teko gaurik laburrenaren aurrean gaudela iragartzen digu. Baina askorako eman dezakeen gaua
da, San Joan jaiak ospatzen diren herrietan, batik bat. Suak urte osoan pilatutako estres, karga
eta neke guztiak erretzeko balio du, albo batera uzteko, errauts bilakatzeko. Baina suarekin jo-
lasteak beti dakar erretzeko arriskua, salto egin eta erortzekoa. Horregatik, ondo hautatu behar
da zer den erretzea nahi dugun hori, sutara jaurtitzea nahi dugun hori, eta zer den beste urtebe-
tez mantendu nahi dugun hori. Egin salto, dantza eta irri, baina su ingurura gehiegi gerturatu ga-
be ibili, beti dago eta erretzeko arriskua. Aimar Etxeberria Korta

Usain hori, udaren iragarlea

Maidar Iantzi Goienetxe

anetik etxera bidean, errepidean barna, nire arreta erakarri du base-
rri batetik eta bertzetik ateratzen den keak. Imana bezala atxiki dira begiak suetan. Kristala jaitsi eta usain hori sartu da, istorioz kargatua, udaren iragarlea. Auzoan jolasak, oihuak, hotsak, usain hori, bestarako gonbidapena.

Eguzkitan biluztu dugu gure azal zuria; krema kapa bat jarri diogu aurrena, ondolik, hondarrezko eta gatzezko bertze bat... Eta usain hori etorri zaigu, istorioz kargatua, udaren iragarlea.

Ostatuan, joan den urteko jaietako gau eder haietako “gure txokoa” berreskuratu dugu; musika topera dago eta oihuka ari

gara, elkarrengana hurbilduz eta gure arnasak sentituz... Eta usain hori...

“Ligatzea ez da jazartzea, ezetza ezetz da” dioen kartela dugu aurrez aurre. Kanpora nahi baino gehiago hurbiltzen zaizkigun hats desatseginak, eskuluzeak eta begirada zikinak. Ospa negar eragiten diguten “maitasunak”, nahi duguna janzten uzten ez digutenak, eta parranda hondatzen diguten jelsiak. Utikan sarri ikusten ez ditugun arren hesitzen gaituzten kaiolak. Akabo txokoz aldatu beharra, batzuetan tabernaz ere bai, norbaitengandik eskapo.

Duela zazpi urteko Sanferminetan hil zuen Nagore Laffage Jose Diego Yllanese.

Erizaintza ikasten ari zen 20 urteko irundarrak uko egin zion 28 urteko psikiatrarekin sexu harremanak izateari, baina hark ez zuen ezezkorik onartu. Heldu den uztailaren 7an, Astelehen Lilak elkartearen ekimenez, Iruñeko udaletxea morez argiztatuko da, Nagore gaztea oroitzeko eta eraso sexisten kontrako jarrera agertzeko. Keinu hori kanpaina zabalago baten parte da, eta ekintza gehiago izanen dira hiriburuan, bertze hainbat herri eta hiritan bezala, kalea, gaua eta jaiak denonak direla aldarrikatzeko.

Horiek, eta udara, denonak dira; usainak, orde, norberarenak, eta bakoitzak aukeratzen ditu nahi dituenak. •

Jendarte inklusiboa; #kmk15

Oraindik dar-dar batean daukagu sabel aldea duela astebete «... jende zoriontsua, herri libre batean!» ezarriak urratzeraino kantatu genuenetik. Hain justu, gure esku dago ere herria inklusibo bilakatzea. Alegia, eskubide politikoez gain, sozialak ere zaintzea, eta herritar gisa dagozkigun eskubideetan eta aukera berdintasunean zutabetzea.

Horixe ulertu du Kilometroak2015ek, #KMK15, eta horretarako beharrezkoa dela jendartearen eraldaketa sozial eta kultural sakona inklusiorantz. Itzela erronka. Ikastoletatik eta hezkuntzatik ere eraikitzen baita herria, inolako bazterkeriarik gabekoa. Honela diote joan den ostegunean Gipuzkoako hirurogeita hamar

enpresa eta erakunde ezagunekin batera aurkeztutako Dekalogoaren lehen bi puntuak: «Kontua ez da mendekotasun egoeran dauden pertsonak edo ‘arazoak dituzten horiek’ gizartean integratzea, baizik eta guztiok gaitasun ezberdinak ditugula eta guztiok osatutako jendarte inklusiboa eraiki behar dugula». «‘Arazoak dituzten horiek’ eta ‘arazorik ez dugunon’ arteko dikotomia hautsi egin behar dugu. Hemen denok gaude mendekotasun egoeran, era batean edo bestean. El-karmendekotasuna jendartearen beraren ezaugarri zabala da».

Eta, halako diagnosi argi batetik, helburura iristeko tresna nagusia sentsibilizazioa eta pedagogia dira. Besteak beste, aurreiritziak gainditu, pertzepzio positi-

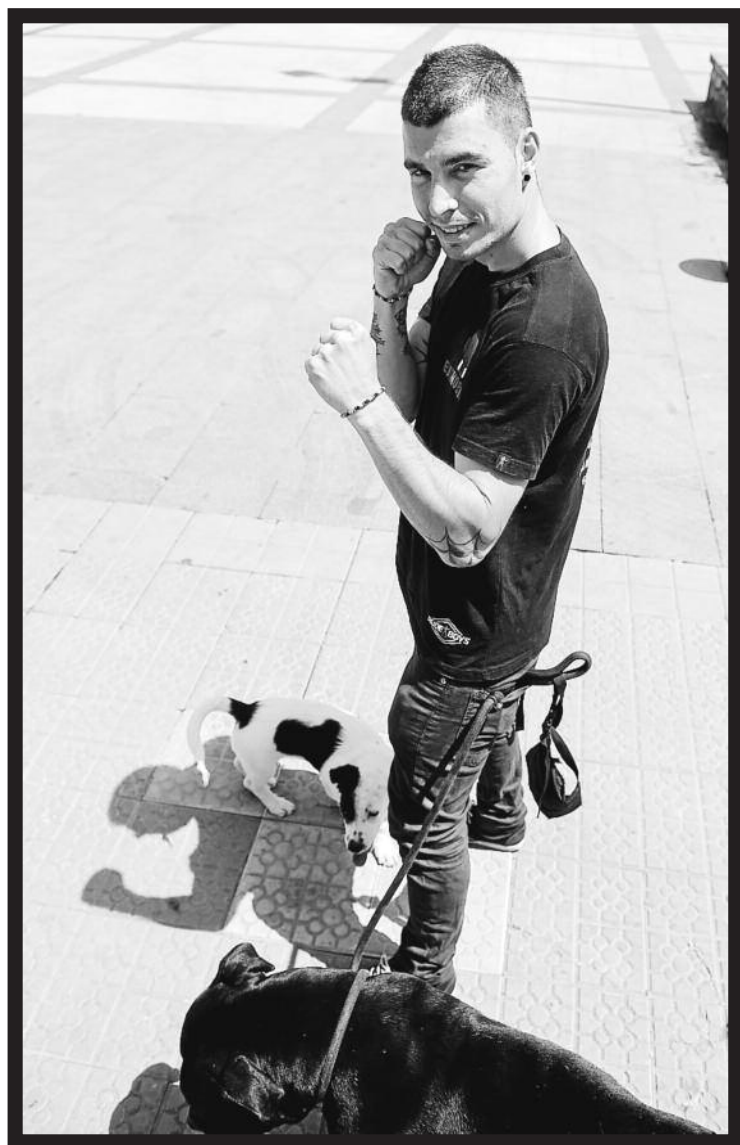
boez jantzi eta kontzientzia soziala hartzeko. Horregatik dira hain garrantzitsuak bitartekariak. Bai erreferentetzat ditugun erakundeak, baina, batez ere, he-dabideak.

Herritarrok barneratuta ditugun pentsaerak eraldatzea bada gakoa, hamarkadak beharko dira, baina zer da hori... euskaldunon historian zehar izan erronkei so, epe motzekoa.

Pentsa herritarrak berdina egiten gaituen ariketa xume bat ez dela hain xumea, kaltzifikatutako jarrera okerrak ere aska ditzakeela. Dema zaila hartu du #KMK15ek, baina #KMK16 eta behar beste izango dira.

Animo eta bejondeiola #KMK15i! Usurbilen, urriak 4. #U4U #uau! •

Xabier Mikel Errekondo

Ibon Larrinaga, txakurak ondoan dituela. Luis JAUREGIALTZO | ARGAZKI PRESS

infraganti IBON LARRINAGA

Futbolearen aritu zela sufritutako lesio larri batek ireki zion boxeoa mundurako atea Ibon Larrinagari, eta orain, profesionaletarako jauzia egiteko asmoa du. Gazte getxoztar honen profila ez da ring batean ukabilkadaka dabilen norbaitekin berehalakoan lotuko genukeena, kirol ibilbidea Zientzia Politikoetako ikasketekin uztartzen baitu.

Ibon Larrinagak ere ez zuen galdu Floyd Mayweather eta Manny Pacquiaoaren arteko boxeoa borrokaldi sonatua. Askoren aburuz mendeko norgehiagoka izaki, ezin zuen bestela izan boxeolari batentzat.

Las Vegaseko hitzordu hura, Euskal Herriko boxeoa osatzen duen egoera edota politika bera ere ekarri ditugu Ibon Larrinagarekin partekatu dugun ring berezi honetara. Eta ez, ez die gure galderei izkin egin.

Espainiako Txapelketatik itzuli berritan egin dugu hitzordua berarekin. Eta pozik dator Euskal Herritik joandako boxeolarien lortutako emaitzekin. Bere

kasuan, brontzea esku artean duela itzuli da etxera. Orotara, EAetik joan diren bi neska eta bost mutilek urrezko bi domina eskuratu dituzte.

24 urte dituen gazte honekin hizketan hasi orduko, atzera begira jarri gara, gure artean, orain artean behinik behin oihartzun handirik izan ez duen kirol horri nola eutsi zion jakiteko. Duela bost urte inguru eskegi zituen futboleko botak boxeoa eskularruak janzteko. Umetan, sarri jatzotzen den legez, ia oharkabeen hasi zen baloiari ostikadak jotzen. Eta, aitortu digunez, ez zen jokalaria txarra.

Orduan espero ez zezakeen arren, lesio larri batek aldaketa nabarmena ekarri zion bizitzara. Tibia eta peronea hautsi zituen, futbol zelaietatik hainbat hilabeterako urrunduz. Tarte horretan izan zuen aukera kirol berri batean lehen pausuak egiteko, gerora etorriko zena inolaz ere imajinatu gabe.

Erandioko gimnasio batean egin zituen boxeoa munduan lehen kolpeak eta, tarte batean futbolarekin uztartu zuen arren, gogotik heldu zion kirol berriari eta etengabe joan da hobera egiten, jaso zein emandako kolpe bakoitzarekin hazten, ikasten. «Euskal Herrian eta, oro har, Estatu mailan futbola ia ohitura bat da umeentzat. Ni ere joan, joaten nintzen, baina ez ninduen betetzen».

Boxeoan, aldiz, askoz nabarmenago sentitzen du egunetik egunera hobia izatera bultzatzen zaituen har hori. Kirol berri horrek gauza asko eman baina beste asko eskatu dizkio Larrinagari, batez ere lehiaren munduan murgildu zenetik, duela hiruzpalau urte: astean sei egunez entrenatu behar izaten du, txapelketa garaian beti baskularen eta pisuaren gatibu, eskatzen duen diziplina maila handia...

Harekin batera, Asier anaia ere sartu da boxeoa munduan eta, biek elkarrekin, aita ere zaletu bihurtu dute. Kirol honek pertsona gisa egunerokotasunean ere ordena eta diziplina gehiago izaten lagundu diela esaten digu Larrinagak eta, ho-

rrez gain, anaien arteko harremana askoz estuagoa dela.

Lehen borrokaldietako urduritasuna ere ondo gogoratzen du: «Oso oso urduri jartzen nintzen borrokaldien aurretik; egoera horietatik pasatzeak merezi zidan pentsatzera ere iristen nintzen». Hori bai, ringera igo eta borrokaldiari ekin bezain pronto aldatzen zitzaion aldartea eta, bai, jabetzen zen merezi zuela alde aurretik egindako lanak eta igarotako urduritasunak.

Urteen joan-etorriarekin boxeoa beraren egoera aldatuz joan da. Euskal Herrian nabarmen igarri du aldaketa Larrinagak Zallako aurreneko hitzordu hartatik. Egun hartan, 200 bat lagun bildu ziren eta zaila zen, egia esan, ia edozein kiroldegitan borrokaldi bat ikusteko jende gehiago biltzea.

Azken lauzpabost urteotan gauzak asko aldatu dira, ordea. Gero eta borrokaldi gehiago antolatzen dira Euskal Herrian, eta herritarren emanak erakusten du jendartearen sona irabazten ari direla, bai boxeoa, bai beste borroka-arte batzuk, hala nola, kick boxinga edo full contacta. «Gaur egun, La Casillan boxeatzeko dugunean 2.000 pertsona ere biltzen dira, eta gainerako borrokaldietara erraz joaten dira 500-600 lagun. Duela urte gutxi hau pentsaezina zen», aipatzen du, pozik.

Arrakasta horren atzean boxeoa eskola kopuruaren gorakada dagoela uste du gazte getxoztar honek: «Gimnasio gehiago zabaltzen joan dira, eta jende gehiago hasi da boxeoa ikasten. Ondorioz, boxeolari arrakastatsuak ere ateratu dira».

Kerman Lejarraga edo Andoni Gago bezalako boxeolarien lorpenei esker, kirol honek hedabideetarako jauzia egitea lortu duela –nahi baino txikiagoa, segur aski– eta horrek ere jende gehiago erakarri duelakoan da Ibon Larrinaga, ‘Larri Pura Vida’ ezizenarekin lehiatzen dena.

Horrekin batera, nabaritu du kirolak berak ere eboluzioa izan duela. Alegia, lehen pausoak ematen hasi zenean, boxeoa askoz fisikoagoa zen, indarrean eta erresistentzian oinarritua-

«Larri Pura Vida» goitizena hartzen du Larrinagak boxeoa. Luis JAUREGIALTZO | ARGAZKI PRESS

goa. Orain, aldiz, kirolariak askoz prestatuago ikusten ditu eta borrokak teknikoagoak dira, boxeo estilo «politago» bat.

Herritarrek kontaktuzko kirolen inguruan izan ditzaketen aurreiritziez galdetu diogunean, ulertzen du askok kirol «biolentotzat» jotzea, lehiakideen artean dagoen kontaktu mailari erreparatuta hala delako, baina errealitatea bestelakoa dela argitzen du jarraian: «Futbolean edo beste kirol batzuetan jarrera biolentoagoak ikusten dira. Boxeolarien artean dagoen errespetua ez da beste jarduera batzuetan ikusten».

Bestalde, kirolean ere beste aldarrikapen batzuetarako lekua badagoela pentsatzen duen horietakoa da Larrinaga. Hain zuzen, sare sozialetan oihartzun handia izan zuen argazki bati buruz galdetzen diogunean –borrokaldi bat irabazita, «Libre» zioen kamiseta laranja soinean zuela atera zen ringera–, azal-

tzen digu bere aburuz kirola beste aldarrikapen batzuetarako bozgorailu ere izan daitekeela. Larrinagak ulertzen du maila altuko kirolariek presio handia dutela zentzu horretan, baina historiarako gelditu diren irudiak ere ikusi izan ditugula nabarmendu du, adibide gisa Iribarrek eta Kortabarriak artean debekatua zegoen ikurriña Atoxtan atera zuteneko aldi hura aipatuta.

Kirolarekin lotura hain zuzena ez duten gaiak jorratzen hasita ezin genuen aukera pasatzen utzi, eta Zientzia Politikoe-tako ikaslea dela jakinik, bere ikuspuntua jakin nahi izan dugu. «Non jaso eta ematen dira

Boxeo profesionalera salto egiteko asmoa du Larrinagak, nahiz eta zail dagoen horretaz bizitzea. «Pozik bizi naiz boxeoa nire bizitzan egotearekin. Horrek betetzen nau».

Kirola bestelako aldarrikapenetarako bozgorailu izan daitekeela uste du Larrinagak, nahiz jakin maila altuko kirolariengan presio handia dagoela, batik bat medioetan.

‘ostia’ gehiago? Ring batean ala egungo agertoki politikoan?», galdetu diogu, eta barrea izan du lehen erantzuna. «Garai hauetan –azaltzen digu–, askoz gehiago medioetan eta panorama politikoan. Boxeoan horre-

tarako igo-tzen gara ring batera, baina kalean egune-ro ‘ostia’ nahi-kotxo ikusten ari gara, egoera ez delako batere samurra: krisia, etxe kalera-tzeak, atxilotak, langabezia...».

Indar politiko berrien

agerpena begi onekin ikusten du Larrinagak, batez ere Estatu mailan «haize freskoa» ekar lezakitelako. Hala ere, esan digu pasa berri diren hauteskundeek

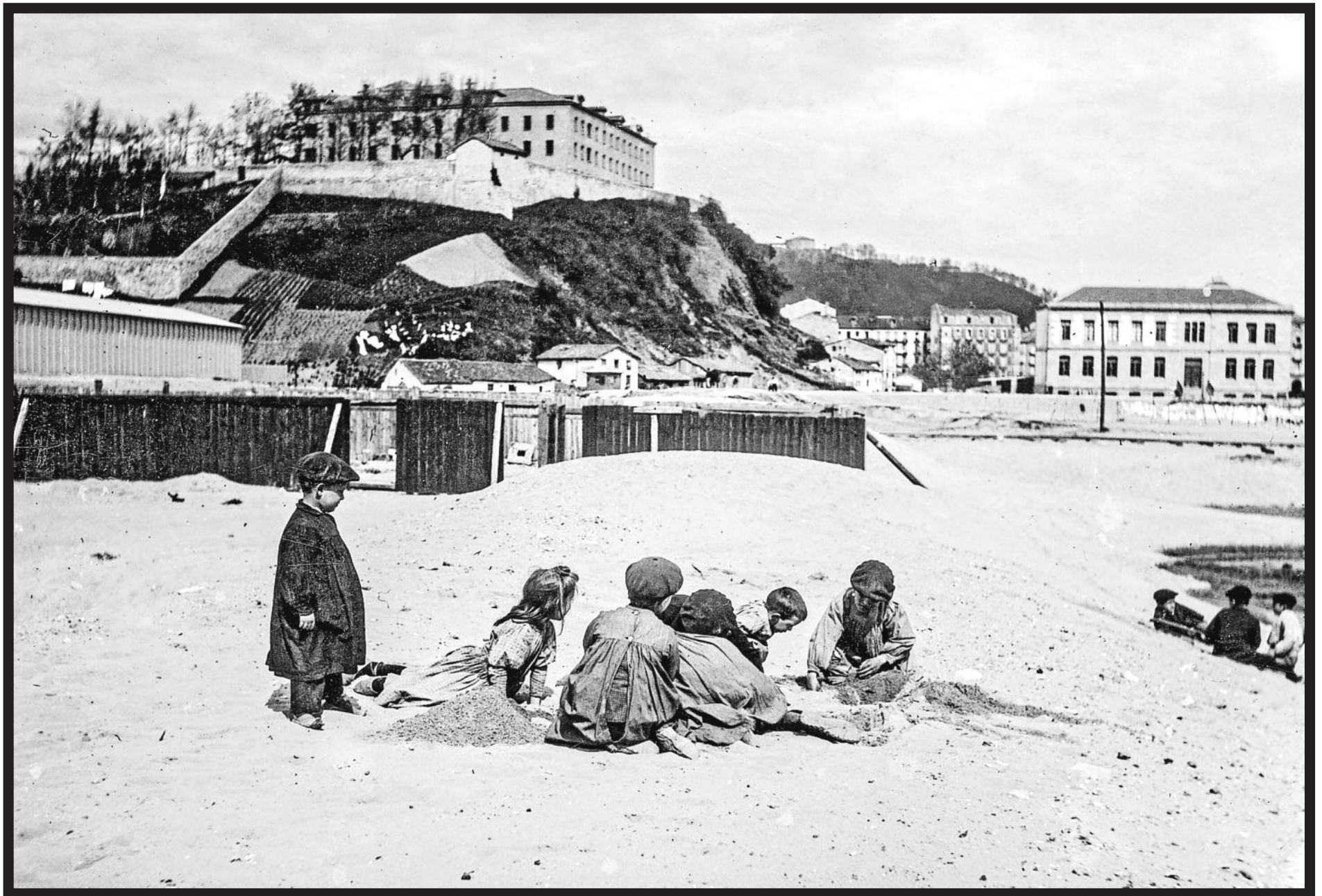
erakutsi dutela –bera EH Bilduko zerrendako kide izan da Getxon– jendeari irudi lezakeena baino gehiago kostatzen zaiola aldaketa politikoaren alde egitea. Hautetsontzietera jotzen denean, kalean ematen duena baino jarrera kontserbadoreagoa hartzen dute herritarrek, nonbait.

Eta nola ikusten du etorkizuna Larrinagak? Jada 60 borrokaldi baino gehiago egin ditu eta laster amateur mailatik profesionaletarako jauzia egiteko asmotan da. Badaki bidea ez dela erraza izango, hemen oso zaila delako boxeoz bizitzea. Baina horrek ez dio axola, eta aitorten argi horrekin eman dio amaiera elkarrizketari: «Gustatuko litzaidake boxeoa segitzea, baina ez da nire asmoa horretaz bizitzea. Boxeoz bizi banaiteke, ondo, baina pozik bizi naiz boxeoa nire bizitzan egotearekin» •

@GARA_rpascual

BEHATXULOTIK

Juantxo EGAÑA

JUAN RAFAEL ALDAY. KUTXATEKA. ALDAY FUNTSA

AMARA ZAHARRA HONDARTZA ZENEKOA

XIX. mende amaiera. Donostia, handitzen ari zen. 1863. urtean harresiak bota zituzten, eta urtebete geroago, Paris-Madril ferrokarrila iritsi zen. Hiriko espazioa padurari koska egiten ari zitzaion, eta eraikuntza berriek hiri berria zekarten. 1895. urtean Amarako zabalgunea egiteko proposamena egin zitzaion Udalarari, eta urte horretan bertan jarri zen martxan trena Easo plaza-tik. Irudian, haur batzuk hondarretan jolasean, gaur egun Amara Zaharra auzoa dagoen tokian. Atzean San Bartolome muinoa ikus daiteke. Argazki hau Juan Rafael Aldayk atera zuen, lanbidez arkitektoa eta zaletasunez argazkilaria zenak. 1909. urtetik aurrera Donostiako Udalean arkitekto lanetan aritu zen, eta hark eginak dira, esaterako, Kontxako baranda, Easo kaleko udal eraikuntza, kontserbatorioa, erlojuak eta Bretxako arrandegia.